

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K vybrané judikatuře z oblasti odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla

V souvislosti s odpovědností za škodu způsobenou provozem motorového vozidla se judikatura v průběhu času musela vypořádat s mnoha právními otázkami. V tomto článku se zaměříme na vymezení pojmu provozovatel vozidla, a to zejména v případech, kdy je vozidlo předmětem leasingu: leasingový pronajímatel je vlastníkem vozidla a leasingový nájemce je jeho faktickým uživatelem (případně i řidičem).

V úvodu je třeba zmínit primární pravidlo, a to že za škodu způsobenou provozem motorového vozidla odpovídá podle ustanovení § 427 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“)[1], jeho provozovatel, podle ustanovení § 420 odst. 1 OZ[2] pak jeho řidič, pokud způsobil škodu zaviněným porušením právní povinnosti, nejde-li o případ uvedený v ustanovení § 420 odst. 2 OZ[3] (srov. např. rozsudek NS ČR spis. zn. 25 Cdo 990/2008 ze dne 1. 7. 2008 a rozsudek NS SSR spis. zn. 1 Cz 101/77 ze dne 27. 9. 1977, publikovaný pod č. 29/1979 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Odpovědnost provozovatele vozidla za škodu způsobenou jeho provozem tedy nevyklučuje souběžnou (solidární) odpovědnost řidiče tohoto vozidla, který způsobil škodu při téže škodní události zaviněným porušením právní povinnosti (nejde-li o případ uvedený ve výše citovaném ustanovení § 420 odst. 2 OZ). Poškozený se tak může domáhat škody vůči provozovateli dopravního prostředku podle ustanovení § 427 OZ na základě objektivního principu (odpovědnost bez zřetele na zavinění) a proti řidiči dopravního prostředku podle ustanovení § 420 OZ na základě subjektivní odpovědnosti založené na presumovaném zavinění (viz např. rozsudek NS ČR spis. zn. 32 Cdo 2837/2007 ze dne 17. 1. 2008).

Pojem provozovatel vozidla je v mnoha právních předpisech užíván a též různě definován.[4] Není však definován v OZ, tedy v základním právním předpisu, který upravuje odpovědnost za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků (srov. dikci ustanovení § 427 OZ). Pokud jde o judikaturu, odkazuje se nejčastěji na rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové spis. zn. 25 Co 558/98 ze dne 12. 5. 1999, publikované v Soudních rozhledech č. 3 z roku 2000, podle jehož závěru je provozovatelem vozidla ten, kdo má právní a současně faktickou možnost jej užívat, tedy sám organizovat provoz k plnění jeho funkcí a účelu. Jak je uvedeno v rozsudku NS ČR spis. zn. 25 Cdo 2563/2005 ze dne 27. 11. 2007, obecně je třeba za provozovatele motorového vozidla považovat vlastníka vozidla, neboť u něj lze předpokládat možnost trvalé právní i fyzické dispozice s daným vozidlem. Vlastník, který půjčí motorové vozidlo jinému, zůstává jeho provozovatelem a v zásadě také subjektem odpovědným za škodu vyvolanou zvláštní povahou jeho provozu. Místo provozovatele by odpovídal ten, kdo by dopravního prostředku použil bez vědomí nebo proti vůli provozovatele (srov. ustanovení § 430 odst. 1, věta první OZ[5], jakož i rozhodnutí publikované pod č. R 70/1969 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek ČSSR).

Ve výše zmíněném rozsudku NS ČR spis. zn. 25 Cdo 2563/2005 ze dne 27. 11. 2007 (publikovaném pod č. 6/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek NS) soud dále dovodil, že osobou odpovědnou za škodu způsobenou provozem vozidla podle ustanovení § 427 OZ je osoba, která je v konkrétním případě provozovatelem vozidla, přičemž tuto svou odpovědnost nemůže nijak smluvně převést,

např. leasingovou smlouvou. Nejvyšší soud konstatoval, že: „V případě tzv. leasingu je třeba při určení provozovatele vozidla posoudit podle obsahu příslušné smlouvy, jaký rozsah práv k vozidlu vlastník převedl na leasingového nájemce. Za provozovatele vozidla nelze leasingového nájemce považovat tehdy, jestliže podle smlouvy byl oprávněn vozidlo za úplatu užívat obvyklým způsobem, aniž na něm směl provádět technické úpravy s výjimkou nutných oprav, měl hradit pouze údržbu a opravy vozidla a nebyl povinen vozidlo pojistit (pouze připojistit při cestě do zahraničí), přičemž pojištění vozidla včetně „zákonného pojištění“ bylo zahrnuto v „půjčovném“.“ V daném případě soud posuzoval následující situaci. K nehodě došlo při provozu na pozemních komunikacích, a to konkrétně při střetu vozidla (jež bylo předmětem leasingu) s motocyklem. Motocyklista utrpěl škodu na zdraví a následně se domáhal její náhrady soudní cestou. Svůj nárok na náhradu škody uplatnil jednak vůči řidiči pronajatého vozidla, dále vůči vlastníku předmětného vozidla (leasingovému pronajímateli) a (pro zjednodušení) vůči leasingovému nájemci vozidla. Ze skutkových okolností případu, jak se podávají z odůvodnění citovaného rozsudku, vyplývá, že v daném případě byl leasingový nájemce oprávněn pouze užívat pronajaté vozidlo obvyklým způsobem, nesměl na něm provádět technické úpravy (s výjimkou nutných oprav) a ani nebyl povinen vozidlo pojistit. Na základě leasingové smlouvy tedy nájemce (vedle leasingových splátek placených pronajímateli) hradil pouze náklady na běžnou údržbu a opravy vozidla. Po posouzení předmětné leasingové smlouvy Nejvyšší soud dospěl k závěru, že leasingový nájemce (i) mohl s vozidlem disponovat pouze fyzicky, a to v omezeném rozsahu, a (ii) nebyl oprávněn s vozidlem disponovat právně. Za relevantní vzal též fakt, že zákonné pojištění odpovědnosti za provoz vozidla bylo zahrnuto v půjčovném (v leasingových splátkách) a že leasingový nájemce nebyl povinen vozidlo pojistit (smlouva stanovovala pouze jeho povinnost připojistit jej při cestě do zahraničí). Nejvyšší soud ve svém rozsudku uzavřel, že na základě leasingové smlouvy leasingový nájemce nenabyl tolik práv k půjčenému vozidlu, aby mohl být posuzován jako provozovatel vozidla, který je oprávněn s vozidlem právně a fyzicky disponovat. Provozovatelem vozidla tak v daném případě zůstal leasingový pronajímatel, tedy vlastník vozidla, který je tak odpovědný za škodu způsobenou motocyklistovi.

Z výše uvedeného vyplývá, že u leasingových smluv neplatí obecné pravidlo o tom, kdo je provozovatelem vozidla, a tedy osobou odpovědnou za škodu způsobenou při jeho provozu, zda leasingový pronajímatel nebo leasingový nájemce. Zodpovězení této otázky závisí na obsahu konkrétní smlouvy. Je přitom třeba mít zvláště na zřeteli, že tuto odpovědnost nelze smluvně převádět a že vždy bude záležet na posouzení rozdělení práv a povinností k danému vozidlu mezi účastníky leasingové smlouvy (resp. na rozsahu práv a povinností převedených pronajímatelem jakožto vlastníkem vozidla na nájemce). Tento závěr by tak měl být vždy zohledněn při koncipování leasingových smluv tak, aby bylo od počátku účastníkům zřejmé, kdo je provozovatelem vozidla a nese tak objektivní odpovědnost ve smyslu ustanovení § 427 OZ.

JUDr. Michaela Šerá,
advokát

[HÁJEK ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Revoluční 3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 227 629 700

Fax: +420 221 803 384

e-mail: info@hajekzrzavecky.cz

[1] Fyzické a právnické osoby provozující dopravu odpovídají za škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu. Stejně odpovídá i jiný provozovatel motorového vozidla, motorového plavidla, jakož i provozovatel letadla.

[2] Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

[3] Škoda je způsobena právnickou osobou, anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena.

[4] V zákoně č. [56/2001](#) Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je provozovatel vozidla (resp. provozovatel silničního vozidla registrovaného v registru silničních vozidel ČR) definován tak, že je jím fyzická osoba s místem trvalého pobytu nebo s místem povoleného pobytu v České republice nebo právnická osoba se sídlem v České republice, která vlastním jménem provozuje silniční vozidlo a je současně vlastníkem silničního vozidla a nebo je vlastníkem silničního vozidla oprávněna k provozování silničního vozidla. Pro účely zákona č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, je provozovatel vozidla definován jako vlastník vozidla nebo jiná fyzická nebo právnická osoba zmocněná vlastníkem k provozování vozidla vlastním jménem. Zcela jinak je ovšem pojem provozovatele vozidla vymezen např. v zákoně č. [16/1993](#) Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů, a to pro účely stanovení osoby poplatníka silniční daně.

[5] Místo provozovatele odpovídá ten, kdo použije dopravního prostředku bez vědomí nebo proti vůli provozovatele.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické](#)

osobě

- Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu
- Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí
- Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026
- Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky (EU): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí
- Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu
- Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu
- Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?